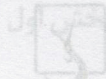

از استاد جامعه‌شناسی
Was heisst Denken?
Martin Heidegger
Max Niemeyer Verlag, Tübingen, 1957

فهرست

چه باشد آنچه خوانندش تفکر؟

چه باشد آنچه خوانندش تفکر؟

مارتین هایدر

ترجمه سیاوش جمادی

۱۸۱ ۷ به ۸ فلسفه و تاریخ ۲/۱۱

۸۳۶ ۹ به ۱۰ گذار از درسگفتار ۲/۱۲

۷۰۲ ۶ به ۸ فلسفه و تاریخ ۲/۱۳

۸۳۶ ۱۰ به ۱۱ گذار از درسگفتار ۲/۱۴

۲۲۲ ۶ به ۷ فلسفه و تاریخ ۲/۱۵

فهرست

۵۲۲ ۱ وازنامه آلمانی - انگلیسی

۲۴۱ ۱ نامه

۲۴۹ ۱ نامه

۹ ۱ پیشگفتار مترجم

چه باشد آنچه خوانندش تفکر؟

۱۶۲ ۱ چه باشد آنچه خوانندش تفکر؟

۷۵۲ ۱ به ۲ فلسفه و تاریخ

بخش اول

۶۹۲ ۲ بخش اول

۷۳ ۱ ۱

۹۱ ۲ گذار از درسگفتار ۱ به ۲

۱۰۱ ۲ ۲

۱۰۷ ۲ گذار از درسگفتار ۲ به ۳

۱۱۵ ۳ ۳

۱۲۳ ۴ گذار از درسگفتار ۳ به ۴

۱۲۹ ۴ ۴

۱۴۱ ۵ گذار از درسگفتار ۴ به ۵

۱۴۵ ۵ ۵

۱۵۷ ۶ گذار از درسگفتار ۵ به ۶

۱۶۱ ۶ ۶

۱۷۳ ۷ گذار از درسگفتار ۶ به ۷

۱۸۷ ۷ ۷

گذار از درسگفتار ۷ به ۸	۱۹۱
گذار از درسگفتار ۸ به ۹	۲۰۱
گذار از درسگفتار ۸ به ۹	۲۰۷
گذار از درسگفتار ۹ به ۱۰	۲۰۹
گذار از درسگفتار ۹ به ۱۰	۲۲۱
گذار از درسگفتار ۹ به ۱۰	۲۲۵

بخش دوم

گذار از درسگفتار ۱ به ۲	۲۴۱
گذار از درسگفتار ۲ به ۳	۲۵۷
گذار از درسگفتار ۲ به ۳	۲۶۳
گذار از درسگفتار ۳ به ۴	۲۷۳
گذار از درسگفتار ۳ به ۴	۲۸۱
گذار از درسگفتار ۳ به ۴	۲۹۱
گذار از درسگفتار ۴ به ۵	۲۹۷
گذار از درسگفتار ۴ به ۵	۳۱۱
گذار از درسگفتار ۵ به ۶	۳۱۹
گذار از درسگفتار ۵ به ۶	۳۲۷
گذار از درسگفتار ۶ به ۷	۳۳۱
گذار از درسگفتار ۶ به ۷	۳۴۱
گذار از درسگفتار ۷ به ۸	۳۴۵
گذار از درسگفتار ۷ به ۸	۳۵۹
گذار از درسگفتار ۸ به ۹	۳۶۳
گذار از درسگفتار ۸ به ۹	۳۷۹

گذار از درسگفتار ۹ به ۱۰	۳۸۷
گذار از درسگفتار ۹ به ۱۰	۳۹۷
گذار از درسگفتار ۱۰ به ۱۱	۳۹۹
گذار از درسگفتار ۱۰ به ۱۱	۴۱۵
گذار از درسگفتار ۱۰ به ۱۱	۴۱۹
واژه‌نامه آلمانی - انگلیسی - فارسی	۴۴۱
نمایه	۴۴۹

۱. نگاهی کلی به عنوان و مضمون کتاب

کتاب حاضر، که شرح و بیانی کمابیش تفصیلی و منظم درباره فلسفه هایدگر پس از هستی و زمان عرضه می‌کند، هم‌چون هستی و زمان از پرسش آغاز می‌شود و به پرسش می‌انجامد. لیکن این انجام، نه به معنای ختم کلام بل گویای گشودگی و متفوح ماندن اثر است. عنوان کتاب خود پرسشی است که نویسنده جای جای آن به دلالت‌های چهارگانه آن اشاره می‌کند و در باره هر یک به تفصیل توضیح می‌دهد. این بدان معناست که نویسنده خود در ترجمه Was heisst Denken? رهگشای مترجم می‌شود و در عین حال مترجم را در این که کدام یک از دلالت‌های چهارگانه را ملاک قرار دهد، بی‌تکلیف می‌گذارد.

بدانست که دلالت‌های دوم و سوم برای ترجمه عنوان کتاب مناسب نیستند، چرا این دو ذیل و تابع دلالت‌های اول و چهارم قرار می‌گیرند. خواننده می‌تواند شرح مبسوط این دلالت‌ها را در بخش دوم کتاب، مشخصاً در درسگفتار ۱، در گذار از درسگفتار ۱ به ۲، در گذار از درسگفتار ۲ به ۵ و در درسگفتار آخر (۱۱)، مطالعه فرماید. آنچه در این صفحات می‌خوانیم صرفاً تکرار آنچه پیش‌تر آمده است نیست، بل در هر بار پرسش یک گام

واشکافته‌تر می‌شود. در آخرین درسگفتار کتاب می‌خوانیم که دلالت سوم به دلالت چهارم نزدیک‌تر است. در جاهای دیگر درمی‌یابیم که دلالت‌های چهارگانه در قالب ساختاری وحدانی به هم تافته‌اند و دلالت‌های اول تا سوم از دلالت چهارم خط می‌گیرند. بارها گفته می‌شود که دلالت چهارم، هم جزئی از این بافت دلالت است و هم رشته پیوند و نگهدارنده هر چهار دلالت. دلالت چهارم دلالت *massgebend*، تعیین‌کننده و معیارگذار، است. دلالت اول همان است که نام ترجمه فارسی کتاب شده است: چه باشد آنچه خوانندش (یا نامندش یا گویندش) تفکر؟ دلالت دوم، که تمام کتاب عمدتاً به آن پاسخ می‌دهد، آن است که تفکر از نگرگاه آموزه فراداده یا سنتی مغرب‌زمین که در عنوان «منطق» خلاصه می‌شود چیست. پرسش ظاهراً حاوی پاسخی روشن است: منطق. اما این گونه پاسخ دادن لوٹ کردن و مختم نمودن پرونده پرسشی است که از نگاه نویسنده هرگز فیصله نمی‌یابد.^۱ از این نمط چیزی جز یک لفظ عاید پرسنده نمی‌شود. در واقع می‌توان به شیوه نویسنده این بار نیز پرسید: چه باشد این منطق؟ چه باشد این چیزی که منطق می‌نامندش؟ این پرسش به این جاگسترش می‌یابد که اصلاً چه شده است که منطق از ارسطو تا هگل و تا منطق ریاضی و هوش مصنوعی آموزه فراداده تفکر شده است. دلالت سوم ناظر به متعلقات و شرایط امکان تفکر کما هو حقه است. «چیست آن متعلقاتی که به یاری آن‌ها می‌توان با حقانیتی ذاتی از عهده فکر کردن برآمد؟ چه طلب می‌شود از ما برای آن که هر بار که فکر می‌کنیم حق تفکر را نیک به جای آوریم؟»^۲ و بالاخره دلالت چهارم چنین است: چیست آنی که ما را به فکر کردن می‌خواند؟ چیست آنچه منادی، مشیر و فراخواننده به تفکر است؟

نویسنده این دلالت چندگانه را ناشی از گزینش دلبخواه و تصادفی سوژه

۱. بخش دوم، گذار از درسگفتار ۵ به ۶. ۲. بخش دوم، درسگفتار ۱.

نمی‌داند. در توجیه این ادعا فعل *heissen* تا ژرف‌ترین و کهن‌ترین دلالت‌های آن ریشه‌یابی می‌شود. مطالب کتاب را بیش از این تکرار نمی‌کنیم. همین قدر می‌گوییم که *heissen* در آلمانی متداول نیز به معانی معنا دادن، نامیدن، خواندن، فراخواندن، حکم کردن و غیره به کار می‌رود، و دوپهلویی آن متناظر با دوپهلویی خواندن یا گفتن فارسی است. وقتی می‌گوییم «به این کار چه می‌گویند» یا «این شهر را چه می‌خوانند» به زبان فارسی در حیطه دلالت اول *heissen* سیر می‌کنیم. وقتی می‌گوییم «این دعوتنامه ما را به جشن می‌خواند یا فرامی‌خواند» یا وقتی می‌گوییم «بگو چه کنم» به زبان فارسی در حیطه دلالت چهارم *heissen* سیر می‌کنیم. دلالت اول، مطابق توضیحات نویسنده، دم دست‌ترین است. این دلالت زودتر از دلالت‌های دیگر به ذهن متبادر می‌شود. این دلالت که چه چیزی فراخواننده به تفکر است، یعنی دلالت چهارم، گرچه دلالت بنیادین است، لیکن بناست که کتاب از دلالت اول به آن برسد. هم از این رو، دلالت اول برای عنوان کتاب ترجیح داده شده است.^۱

با این همه، نه چنان است که دلالت اول کاملاً عادی و پیش پا افتاده باشد. در زبان متداول نیز *heissen* کاربردهای گونه‌گون دارد. آلمانی‌زبان‌ها جمله «*Was heisst Denken?*» را همان‌گونه می‌فهمند که جمله زیر را می‌فهمند: «*Wie heisst dieses Wort?*» / «این واژه یعنی چه؟». نویسنده برای بیان این مقصود می‌توانست بگوید:

Was ist Denken? / تفکر چیست؟

Was bedeutet Denken? / تفکر بر چه دلالت دارد؟

عنوان کتاب بناست آنچه را با قصد متن همخوان است مکتوب کند؛ چیزی هست که از آن لفظی مانده، نامی هست که معنایش گم و مستور گشته،

۱. البته خواننده اصلاً می‌تواند صحت و سقم ترجمه عنوان کتاب را به دیده اغماض بنگرد و درک آن را به توضیحات متن، که به قدر کافی روشن‌گرند، موکول کند. توضیحات مترجم در واقع باری است بر خاطر که بهتر است در معرض داوری نهاده شود.